

Дуже шкода, що початкова школа з часом стає складнішою, важчою для засвоєння матеріалу. Намагаємося все відразу: навчати дитину іноземних мов, користуватися комп'ютером та багато чого іншого... Величезна кількість навчального матеріалу, вимоги до компетенцій... Не вистачає часу на головне — вчити дитину відчувати, робити власні відкриття, дивуватися. А це — перше завдання вчителя: виховувати особистість, що вміє дивуватися, шукати в усьому позитив, бути відповідальною за себе, за свої вчинки й дії, за своє життя.

І справді — якими б були наші учні, якби вчителі на кожному уроці разом із ними шукали диво й вирощували знання, а ще — мотивували, організовували, забезпечували, допомагали через навчальний матеріал бути успішними. Учнів слід навчати не просто читати належну кількість слів чи запланований календарним планом і темою уроку текст, а навчати їх відчувати слово, милуватися чи то природою, чи то діями та поведінкою героїв певної оповіді.

Сутність науково – педагогічного проекту «Інтелект України» полягає не в насиченні дитини поглибленими знаннями. Головне — набуття нею необхідних навичок роботи з інформацією, аналізу, гнучкого творчого мислення, самоконтролю та самооцінки, швидких реакцій, раціональної організації навчальної праці. Також, розвитку пізнавальних процесів: сприйняття, пам'яті, мислення, уваги й уваги; розвитку якостей особистості школяра — цілеспрямованості, працелюбності, організованості, охайності, наполегливості, волі тощо.

Програма розроблялася в такий спосіб, щоб, враховуючи вікові особливості учнів, не лише зберегти, а й збільшити їх інтерес до навчання. Завдяки міжпредметним зв'язкам, засобам наочності та відеоматеріалам, об'єкт вивчення стає більш зрозумілим та цікавим. Приміром, на уроці читання діти вивчали оповідання про соловейка, а вже на уроці «Я і Україна» вони дізнаються про класову та видову приналежність цього птаха, спосіб життя, проглядають відеофрагмент з соловейком, чувають його спів.

У навчанні академічно обдарованих учнів початкової школи найбільш розповсюджені такі освітні моделі:

- модель прискорення (дозволяє врахувати потреби та можливості певної категорії дітей, як і вирізняються прискореним темпом розвитку);
- модель поглиблення (передбачається поглиблене вивчення обдарованими учнями певних навчальних дисциплін);

— модель збагачення (орієнтована на якісно інший зміст навчання з виходом за межі вивчення традиційних тем, установленням зв'язків з іншими темами, проблемами, дисциплінами);

— модель проблематизації (передбачає стимулювання інтелектуального та особистісного розвитку учня через використання проблемних методів і завдань проблемного характеру, пошуку альтернативних інтерпретацій навчальної інформації, щосприяють формуванню в учнів творчого підходу).

Експериментальні навчальні плани для початкової школи за проектом «Інтелект України» розроблено відповідно до наказів МОН молоді та спорту України й оновленого Державного стандарту та Типових навчальних планів загальноосвітніх навчальних закладів. Вивчення навчальних предметів «Навчаємося разом», «Еврика» здійснюється за експериментальною навчальною програмою, що розроблена творчим колективом під науковим керівництвом доктора педагогічних наук, професора І.В.Гавриш.

Однією з характерних ознак розвитку національної системи освіти на сучасному етапі є її варіативність, що виражається в розробці і створенні альтернативних підручників (зошитів з друкованою основою), якими і є посібники науково-педагогічного проекту «Інтелект України», що стали виразником певної педагогічної технології. Створення таких навчальних книжок повноцінно реалізує ідеї особистісно орієнтованого навчання. Посібники проекту побудовані з урахуванням основних етапів навчання — засвоєння навчального матеріалу та його застосування на практиці. Вони реалізують діяльнісний підхід до організації навчального процесу, який змодельований у підручнику за принципом: «Для того, щоб учень засвоїв матеріал, який вивчає, він повинен виконати повний цикл пізнавальних дій, тобто сприйняти його, осмислити, запам'ятати, повправлятися в застосуванні знань на практиці й потім виконати подальші навчальні дії на їх повторення, поглиблення й міцніше засвоєння.» Через дані посібники реалізується концепція міцного засвоєння знань, періодичне повторення навчального матеріалу. Спочатку проміжки між повторенням коротші, пізніше вони збільшуються. Велику увагу в підручниках автори приділяють ознайомленню молодшого школяра з конкретними способами запам'ятовування: використання наочних посібників, застосування алгоритмів, пам'яток, опорних схем, таблиць тощо.

Вправи у підручниках поділяються на пробні, тренувальні, творчі. Велике місце автори відводять вправам за зразком — це завдання з повною орієнтувальною основою дії. Учні знають, як виконувати їх та які результати очікуються. Дані посібники не лише повноцінно й послідовно

викладають навчальний матеріал, а й слугують моделлю формування навчальної діяльності як провідної у молодшому шкільному віці. Вони реалізують емоційно-ціннісний компонент змісту освіти й мотиваційну функцію.

Учні з задоволенням залучаються до роботи, роблять висновки, висловлюють свої судження, дають оцінку, творчо працюють з матеріалом, що спрямований на виховання сучасної повноцінної, високоморальної особистості.

У проекті враховано природні здатності молодшого школяра, вразливість його психіки, допитливість у пізнанні самого себе, схильність до імітації зразків поведінки дорослих, що зумовлює вплив програмового змісту не лише на інтелектуальний, а й на соціальний і особистісний розвиток учня.

Таким чином у молодшого школяра формуються життєві навички, щосприяють соціальному, духовному та психічному здоров'ю:

- уміння слухати;
- уміння чітко висловлювати свої думки;
- уміння відкрито виражати свої почуття, без тривоги і звинувачень;
- адекватна реакція на критику;
- уміння розуміти почуття, потреби і проблеми інших людей, виявляти допомогу й підтримку;
- уміння бути «членом команди»;
- уміння усвідомлювати власну унікальність;
- позитивне ставлення до себе, інших людей;
- уміння правильно виражати свої почуття;
- установка на успіх;
- уміння концентруватися на досягненні мети;
- розвиток наполегливості й працьовитості.

Міркуючи про впровадження проекту «ІнтелектУкраїни», найбільш дивним для всіх є те, що без великих зусиль маленькі учні запам'ятовують правила, визначення, легко ними оперують на уроках.

Цікавими за змістом, за насиченістю та наповненням навчального матеріалу є всі предмети. Автори проекту в цікавій доступній формі подають матеріал, що за класичною системою учні вивчають інколи далеко за межами початкової школи.

Основною *метою* навчальної дисципліни «Навчаємося разом» є формування в учнів ключової компетентності «Умії учитися».

Надзвичайно важливим є збереження в учнів позитивного ставлення до школи, стійкої мотивації до учіння. Зважаючи на це, навчальна дисципліна «Навчаємося разом» включає такі завдання, які активізують пізнавальну діяльність, ініціативу особистості, сприяють раціональному використанню часу й навчальних засобів, дають змогу не губитися в новій пізнавальній і життєвій ситуаціях.

Важливим етапом уроків є формування навичок раціональної роботи з книгою та іншими джерелами навчальної інформації. . Учні опановують техніку раціонального швидкого читання, сприйняття текстів на слух із використанням відеоматеріалів.

У процесі формування в учнів техніки раціонального читання у першому-другому класах основна увага зосереджується на формуванні в учнів навичок читання вголос. Водночас, за допомогою прийому «читання під магнітофон» відбувається формування первинних навичок читання мовчки. У третьому класі змінюється співвідношення видів читання. Провідне місце у сприйманні й засвоєнні навчального матеріалу належить мовчазному читанню. Відповідно і в роботі з текстом збільшується кількість вправ і завдань на розвиток смислової сторони читання.

На уроках «Навчаємося разом» важливим аспектом є формування алгоритмів усвідомлення, запам'ятовування прочитаних текстів, адже тексти містять науково – популярний зміст, які тісно пов'язані з навчальним предметом «Я і Україна». Уроки «Навчаємося разом» формують вміння слухати радіопередачі, переказувати зміст і давати їм просту оцінку, слухати читання художніх та науково-популярних текстів. Учні вчать виділяти основні змістові компоненти, робити елементарний смисловий аналіз; слухати і оцінювати відповідь товариша за змістом і виразністю мови, а також будувати питальні речення.(Виконання вправи «Учитель» та «Броунівський рух».)

Під час роботи на уроках у дітей відбувається потрібне сприйняття матеріалу: бачу, чую, роблю (створю, перетворюю тощо). Звісно, це дає кращі результати в навчанні, засвоєнні нового матеріалу, вирощуванні нових інтелектуалів країни.